

Među jednakima: rano odrastanje spolno neopterećene djece

Adrienne Burgess

Adrienne Burgess razmatra ulogu vrtića u postizanju rodne i spolne ravnopravnosti.

Godina je 2012. Imaš samo 3 godine. Tvoji mama i tata idu na posao i oboje brinu za tebe. Djed Božićnjak ti je za poklon donio igračku-uisavač i bio si jako sretan! Tata doma usisava i želiš biti kao on. A sad si i velik, pa ideš u dječji vrtić.

Mama i tata te oboje vode u vrtić. Tata po tebe dolazi poslije posla. Kako je čudno mjesto taj vrtić! Tu nema muškaraca! Svi odrasli koji se tamo brinu za tebe su žene. Čak i oni odrasli koje zovu 'volonter'. Pitaš se je li tako posvuda u velikom svijetu? Moraju li odrasli, koji se brinu za djecu, biti samo žene? Kad tata dođe po tebe, to mu ispričaš. Tata kaže: 'Glupost - pa ja se brinem za tebe, a muško sam, zar ne?' On ne razumije. Svi ostali odrasli, koji brinu za djecu, moraju biti žene!

Rani odgoj djece u vrtićima, s dominantno ženskim okruženjem, pucanj je u rodnu i spolnu ravnopravnost, podjednako za muškarce i žene. Unatoč tome što je Europska unija još od sredine osamdesetih zainteresirana da se muškarcima omogući preuzimanje više odgovornosti u odgoju djece, kao preduvjet ravnopravnosti spolova, u većini država su vrtići među najupornijim primjerima spolnih stereotipa.

Uloga muškaraca u njezi i odgoju djece, kod kuće i u širem smislu, uglavnom se realizira kroz ravnopravne mogućnosti za muškarce i žene da oboje budu zaposleni

hranitelji i oni koji brinu o odgoju djece. Nadalje, više zaposlenih muškaraca u vrtićima vjerojatno bi dovelo do povećanja plaća i boljeg statusa struke u cjelini. To bi poljuljalo i prevladavajući doživljaj da su vrtići zamjena za majčinsku njegu, čime se odbijaju muškarci - zaposlenici, ali i očevi.

Vrtićko okruženje koje samo po sebi predstavlja 'ženski prostor', čini barijeru većoj uključenosti očeva u odgoj djece kod kuće, jer ovakvi vrtići muškarce i očeve prikazuju kao višak ili tek mogućnost. Šteta,

jer niz istraživanja pokazuje kako je veća uključenost očeva povezana s kvalitetnijim odrastanjem djece i mladih, te sretnijim ishodom. To uključuje i bolje odnose s vršnjacima, manje problema u ponašanju, nižu stopu kriminaliteta i zloporabe droga, višu školsku spremu i bolju poslovnu mobilnost od njihovih roditelja. Također se zamjećuje veća sposobnost empatije kod takve djece, netradicionalan i manje konzervativan pristup zaradi, odgoju, uspješnijim ljubavnim i partnerskim odnosima, te većoj razini samopoštovanja i zadovoljstva životom.

© VBJK - Caroline Boudry

Jasni su ishodi ovakvog pozitivnog stava: veća osjećajnost i podrška; značajnija uključenost oca od samog rođenja djeteta povezana je s cijelim nizom pozitivnih ishoda kod djece do 2 godine - od boljeg savladavanja govora, do višeg kvocijenta inteligencije. Na primjer, očinska osjećajnost je u korelaciji s boljim jezičnim i kognitivnim sposobnostima 1,5 godišnjeg djeteta (za dječake i djevojčice podjednako); veća očeva uključenost pridonosi boljem razvoju senzornih i motoričkih sposobnosti djece, te višem kvocijentu inteligencije, mjerenom kod jednogodišnjaka i trogodišnjaka.

Kad roditelji podjednako brinu oko odgoja djeteta, tada su očevi angažiraniji u poučavanju djeteta jeziku i govoru od najranije dobi, više nego u obiteljima s tradicionalnom podjelom uloga po spolu. Takvi će roditelji prije imati slične stavove oko odgoja, te obiteljske nesuglasice rješavati na miran i kompromisan način. Ovakav viši stupanj 'zajedničkog roditeljstva' može djelomično objasniti pozitivne edukacijske efekte većeg očevog angažmana.

Očevi se, u prosjeku, ponašaju drukčije od majki iz cijelog niza razloga, između ostalog jer često manje vremena provode kod kuće. S djetetom mogu koristiti složeniji vokabular, u igri koristiti različite igračke ili knjige; u nekim kulturama češće s djecom provode fizičke aktivnosti, igraju se vani, na otvorenom, ili su s djetetom veseliji i zabavniji. Očevi češće u obitelji unose drukčije interese, perspektive i iskustva. S druge strane, njihov pozitivan utjecaj na dijete nije samo u činjenici da su drukčije osobe od majki; očevi i majke koji se ponašaju drukčije u odnosu na rodne norme ponašanja ne postaju, po definiciji, loši roditelji. Štoviše, sve što čini dobru majku, vrijedi jednako i za dobrog oca: emocionalna povezanost i sigurnost djeteta koja iz nje proizlazi; empatija u odgovaranju na dječje potrebe; obzirno ali dosljedno postavljanje i održavanje granica; sposobnost pomaganja djetetu da svlada vještine i stekne samopouzdanje...

Stoga je važno da vrtičko okruženje ne odašilje poruku kako je uloga oca u odgoju djeteta nebitna. U okruženju podijeljenom prema rodnoj i spolnoj pripadnosti to će se i dogoditi, ako ne usvojimo posebnu strategiju da očevima priznamo važnost i uključimo ih u svakom pogledu. To zahtijeva, između ostaloga, i politike djelovanja koje u

'Institut za očinstvo' (www.fatherhoodinstitute.org) je dobrovoljna organizacija civilnog društva koja okuplja stručnjake koji se bave očinstvom u Velikoj Britaniji. Naša vizija je pružiti djeci jake i pozitivne modele odnosa sa svojim očevima i drugim očinskim figurama, te koristiti majke i očeve kao resurs, ali i kao nositelje skrbi koji u konačnici pripremaju dječake i djevojčice da u budućnosti dijele uloge u brizi za djecu. Rezultati naših istraživanja korišteni su od strane političara i stručnjaka diljem svijeta. Naš savjetodavni rad, treninzi i publikacije vrednuju se kao relevantno mišljenje u različitim strategijskim dokumentima. Organiziramo konferencije i tečajeve u Velikoj Britaniji, Europi, Sjedinjenim Državama, Singapuru, Hong Kongu i Australiji. O našoj sustavnoj politici angažmana očeva pogledajte www.dadsincluded.org.

fokus stavljaju očeve; radno okruženje koje je prijateljski nastrojeno prema muškarcima; veću mušku prisutnost u ranom odgoju djece - očeva, odgajatelja i/ili muških volontera; cijeli stručni tim, od prijema djece na ulazu pa do svih ostalih, koji vjeruju da su očevi važni za odgoj djeteta; stručni tim koji se ne libi zapošljavati muškarce u radu s djecom i mnogo više.

lako se očekuje da se visokokvalificiranim muškarcima omogući rad u vrtićima gdje god je to moguće, kako bi se postigla dobra rodna i spolna ravnoteža u stručnom timu u vrtiću, od muških odgajatelja se ne očekuje da preuzmu sav teret odgoja zajedno s očevima - a posebno ne u skoro potpuno muškim grupama. To bi lako dovelo do marginalizacije uloge oca.

Očeve bi, kao rutinsku pomoć u radu s djecom, trebali angažirati svi stručnjaci u vrtićima, bez obzira na spol.

Da rezimiramo - da postignemo ravnopravnost u vlastitom domu i u širem okruženju, da pripremimo dječake i djevojčice za buduću zajedničku

i ravnopravnu ulogu u roditeljskom odgoju djece, moramo osigurati veću angažiranost očeva kod kuće i dati prioritet stvaranju vrtića u kojima će carevati rodna i spolna ravnopravnost.

Više informacija na internetu na linku www.fatherhoodinstitute.org.

Adrienne Burgess je izvršna direktorica i predstojnica Instituta za očinstvo The Fatherhood Institute, gdje rukovodi istraživanjima usmjerenima na omogućavanje snažne, pozitivne uloge oca u odrastanju svoj djeci; također je cilj pružiti podršku majkama i očevima, ravnopravnim hraniteljima i odgajateljima u obitelji, te pripremiti dječake i djevojčice na buduću zajedničku ulogu u odgoju djece.
a.burgess@fatherhoodinstitute.org